

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi kaupparekisterilain, elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain, kirjanpitolain 33 §:n ja tilintarkastuslain 1 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikettä koskevia kaupparekisterilain säännöksiä. Esityksen pääasiallisena tarkoituksena on saattaa kansallisesti voimaan Euroopan yhteisön niin sanotussa sivuliikedirektiivissä edellytetty sääntely.

Ehdotetut säännökset koskisivat kaikkia ulkomaisia elinkeinonharjoittajia, jotka perustavat Suomeen sivuliikkeen. Ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikkeen perusilmoituksessa edellytettäisiin nykyistä tarkempia tietoja. Tämän lisäksi sivuliikkeen kirjeistä ja tilauslomakkeista tulisi käydä ilmi elinkeinonharjoittajaa koskevia tietoja, joiden puuttumisesta voitaisiin ehdotuksen mukaan tuomita sakkoon. Lisäksi ehdotetaan, että tiedot tietyistä sivuliikkeen perustaneen ulkomaisen elinkeinonharjoittajan oikeusasemaan vaikuttavista tapahtumista toimitettaisiin rekisteriviranomaiselle.

Ehdotettujen julkistamisvaatimusten tarkempi sisältö määräytyisi osittain sen mukaan, onko Suomeen sivuliikkeen perustaneen ulkomaisen elinkeinonharjoittajan kotipaikka Euroopan talousalueella vai sen ulkopuolella.

Esityksen mukaan sivuliikkeitä koskeva sääntely Suomessa ulotettaisiin niin sanotussa sivuliikedirektiivissä tarkoitettua laajemmin kaikkiin yhteisöihin ja säätiöihin. Sivuliikkeitä koskeva sääntely lisääntyisi, joten esityksessä ehdotetaan muutettaviksi kaupparekisterilain lisäksi eräitä muitakin lakeja. Elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annettuun lakiin lisättäisiin sivuliikkeen määritelmä sekä kirjanpitolakiin tilinpäätöksen julkistamisvelvollisuuteen liittyvä poikkeussäännös. Sivuliikkeen tilintarkastusvelvollisuudesta ehdotetaan lisättäviksi säännökset tilintarkastuslakiin.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 1996 alusta.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu
ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
YLEISPERUSTELUT	3
1. Nykytila	3
1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö	3
1.2. Sivuliikeditrektiivi	3
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	4
3. Esityksen taloudelliset ja organisatoriset vaikutukset	5
4. Asian valmistelu	6
5. Vaikutus muuhun lainsäädäntöön	6
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	6
1. Kaupparekisterilaki	6
2. Laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta	9
3. Kirjanpitolaki	10
4. Tilintarkastuslaki	10
5. Tarkemmat säännökset	12
6. Voimaantulo	12
LAKIEHDOTUKSET	13
1. Laki kaupparekisterilain muuttamisesta	13
2. Laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain muuttamisesta	15
3. Laki kirjanpitolain 33 §:n muuttamisesta	16
4. Laki tilintarkastuslain 1 §:n muuttamisesta	17
LIITTEET	18
Rinnakkaistekstit	18
1. Laki kaupparekisterilain muuttamisesta	18
3. Laki kirjanpitolain muuttamisesta	21
Asetusluonnos kaupparekisteriasetuksen muuttamisesta	22

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annettussa laissa, jäljempänä elinkeinolaki, säädetään oikeudesta harjoittaa elinkeinoa. Elinkeinolain 1 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan elinkeinoa saa harjoittaa Suomessa sivuliikkeen rekisteröinyt ulkomainen yhteisö ja säätiö, joka on perustettu jonkin Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion lainsäädännön mukaan ja jolla on sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka jossakin Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Kauppa- ja teollisuusministeriö voi elinkeinolain 1 §:n 2 momentin mukaan myöntää luvan harjoittaa elinkeinoa myös muulle kuin 1 momentissa tarkoitettulle ulkomaiselle yhteisölle ja säätiölle. Ulkomainen yritys, joka on perustettu jonkin Euroopan talousalueen ulkopuolisen valtion alueelle, voi siten elinkeinotoiminnan harjoittamista varten perustaa Suomeen sivuliikkeen vain kauppa- ja teollisuusministeriön luvalla.

Kaupparekisterilain (129/79) 3 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan ulkomainen yhteisö ja säätiö, joka perustaa Suomeen sivuliikkeen (ulkomainen elinkeinonharjoittaja), on velvollinen tekemään perusilmoituksen kaupparekisteriin. Kaupparekisteriä pitää patentti- ja rekisterihallitus. Kaupparekisterissä oli vuoden 1994 lopussa rekisteröitynä 180 ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikettä.

Kaupparekisterilain 13 a §:ssä säädetään ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikkeen perusilmoituksessa mainittavista tiedoista. Kaupparekisteriasetuksen (208/79) 18 §:n 1 momentissa säädetään ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikkeen perusilmoitukseen liitettävistä asiakirjoista. Jos Suomeen sivuliikkeen perustavan ulkomaisen yhteisön tai säätiön kotipaikka on Euroopan talousalueen ulkopuolella, sen on pykälän 2 momentin mukaan liitettävä sivuliikkeen perusilmoitukseen kauppa- ja teollisuusministeriön lupa elinkeinon harjoittamiseen.

Elinkeinolain 6 §:n 3 momentin mukaan elinkeinonharjoittajalla on oltava edustaja, jolla on kotipaikka Suomessa ja oikeus tämän puolesta ottaa vastaan haasteita ja muita

tiedoksiantoja. Luonnollisen henkilön, jolla on kotipaikka Suomessa, sekä suomalaisen yhteisön ja säätiön, jolla on rekisteriin merkitty toiminimenkirjoittaja tai muu edustaja, jolla on kotipaikka Suomessa, ei kuitenkaan tarvitse asettaa erillistä edustajaa. Säännöksistä seuraa, että Suomeen sivuliikkeen perustavalla ulkomaisella yhteisöllä ja säätiöllä on aina oltava edustaja, jolla on kotipaikka Suomessa. Edustaja on ilmoitettava merkittäväksi kaupparekisteriin.

Sivuliikkeen kirjanpitovelvollisuus perustuu kirjanpitolain (655/73) 1 §:ään, jonka mukaan jokainen, joka harjoittaa liike- tai ammattitoimintaa, on tästä toiminnastaan kirjanpitovelvollinen. Sivuliikkeen on edellytysten täytyessä laadittava kirjanpitolain mukainen tilinpäätös ja julkistettava se samoin kirjanpitolain mukaisin edellytyksin kuin muidenkin kirjanpitovelvollisten. Sen sijaan velvollisuus järjestää tilikauden kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon tilintarkastus ei koske sivuliikettä, sillä se ei ole tilintarkastuslain (936/94) 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa eikä 9 §:ssä tarkoitettu kirjanpitovelvollinen yhteisö tai säätiö.

1.2. Sivuliikedirektiivi

Julkistamisvaatimuksista, jotka koskevat toisen valtion lainsäädännön alaisten, yhtiömuodoltaan tietynlaisten yhtiöiden jäsenvaltion avaamia sivuliikkeitä, annettulla yhdennellätoista neuvoston direktiivillä (89/666/ETY), jäljempänä sivuliikedirektiivi, pyritään yhdenmukaistamaan sivuliikkeistä julkistettavia tietoja koskevaa lainsäädäntöä.

Ulkomaisia sivuliikkeitä koskevan sääntelyn hajanaisuudesta Euroopan unionin (EU) jäsenvaltioissa on aiheutunut eroavuuksia osakkeenomistajien ja ulkopuolisten suojaan eri jäsenvaltioissa. Sivuliikedirektiivin tarkoituksena on suojata paremmin sivuliikkeen perustavan yhtiön osakkeenomistajia sekä kolmansia henkilöitä, jotka tekevät oikeustoimia sivuliikkeen kanssa. Sivuliikkeen tai tytäryhtiön perustaminen on yksi mahdollisuus yhtiöille käyttää sijoittautumisoikeuttaan toisessa jäsenvaltiossa. Direktiivin yhtenä tavoitteena on helpottaa sivuliikkeen perustamista toisiin jäsenvaltioihin. Direktiivi-

vissä ei sinänsä ole määritelty, mitä sivuliikkeellä tarkoitetaan, vaan määritelmä jääkin edelleen jäsenvaltioiden kansallisen lainsäädännön ja oikeuskäytännön varaan.

Sivuliikedirektiivissä erotetaan toisistaan jäsenvaltiosta toiseen jäsenvaltioon perustetut sivuliikkeet ja yhteisön ulkopuolelta jäsenvaltioon perustetut sivuliikkeet. Direktiivin I jakso koskee muista jäsenvaltioista olevien yhtiöiden sivuliikkeitä. Direktiivin 1 artiklan mukaan jäsenvaltion lainsäädännön alaisen yhtiön toiseen jäsenvaltioon avaamaa sivuliikettä koskevat asiakirjat ja tiedot on julkistettava, jos yhtiöön sovelletaan niiden takeiden yhteensovittamisesta samanveroisiksi, joita jäsenvaltioissa vaaditaan perustamisopimuksen 58 artiklan 2 kohdassa tarkoituilta yhtiöiltä niiden jäsenten sekä ulkopuolisten etujen suojaamiseksi, annettua ensimmäistä neuvoston direktiiviä (68/151/ETY), jäljempänä julkistamisdirektiivi. Tämän julkistamisdirektiivin mukainen yhtiö on Suomessa Euroopan talousalueesta tehdyssä sopimuksessa, jäljempänä ETA-sopimus, liitteessä XXII olevan mukautuksen mukaan osakeyhtiö.

Jos sivuliikettä koskevat julkistamisvaatimukset ovat erilaiset kuin sivuliikkeen perustanutta yhtiötä koskevat julkistamisvaatimukset, sovelletaan ensisijaisesti sivuliikettä koskevia julkistamisvaatimuksia. Tämä julkistamisvelvollisuus koskee ainoastaan sivuliikedirektiivin 2 artiklassa lueteltuja asiakirjoja ja tietoja. Kansallisessa lainsäädännössä ei ole mahdollista säätää direktiivin 2 artiklaa laajemmasta tiedonantovelvollisuudesta julkistamisdirektiivissä tarkoitetuille yhtiöille. Sivuliikedirektiivin 6 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä, että sivuliikkeen kirjeissä ja tilauslomakkeissa on mainittava julkistamisdirektiivin 4 artiklassa tarkoitettujen tietojen lisäksi myös se rekisteri, jossa tuota sivuliikettä koskevaa asiakirjavihkoa säilytetään, sekä sivuliikkeen numero tuossa rekisterissä. Julkistamisdirektiivin 4 artiklan mukaan kirjeissä ja lomakkeissa on mainittava se rekisteri, jossa säilytetään yhtiötä koskevaa asiakirjavihkoa, ja yhtiön rekisterinumero tuossa rekisterissä. Lisäksi on mainittava yhtiön oikeudellinen muoto, kotipaikka ja tieto mahdollisesta selvitystilasta.

Sivuliikedirektiivin II jakso koskee kolmansista maista olevien yhtiöiden sivuliikkeitä. Direktiivin 7 artiklan mukaan yhtiön, joka ei ole minkään jäsenvaltion lainsäädännön alainen, jäsenvaltiossa avaamaa sivuliik-

kettä koskevat asiakirjat ja tiedot on julkistettava, jos yhtiö on oikeudelliselta muodoltaan rinnastettavissa yhtiöön, johon sovelletaan julkistamisdirektiiviä. Direktiivin 8 artiklan mukaan tämä velvollisuus koskee ainakin artiklassa lueteltuja asiakirjoja ja tietoja. Artiklassa siis säädetään vähimmäisvaatimuksista, jotka koskevat Euroopan talousalueen ulkopuolella toimivien yhtiöiden perustamista sivuliikkeistä julkistettavia tietoja. Jäsenvaltiot voivat tarvittaessa säätää kolmansista maista olevien yhtiöiden sivuliikelle velvollisuuden julkistaa myös muita tietoja. Direktiivin 10 artiklassa säädetään kolmansista maista olevien yhtiöiden sivuliikkeitä koskevasta velvollisuudesta mainita kirjeissä ja tilauslomakkeissa, missä rekisterissä sivuliikettä koskeva asiakirjavihko on, sekä sivuliikkeen numero tuossa rekisterissä. Jos sen valtion lainsäädännössä, jonka alainen sivuliikkeen perustanut yhtiö on, edellytetään yhtiön merkittämistä rekisteriin, on sivuliikkeen kirjeissä ja tilauslomakkeissa mainittava myös rekisteri, johon yhtiö on merkitty, sekä yhtiön rekisterinumero tuossa rekisterissä.

Direktiivin III jaksossa säädetään sivuliikkeitä koskevista tiedoista yhtiön toimintakertomuksessa. Yhtiön toimintakertomuksessa tulee 11 artiklan perusteella myös ilmoittaa yhtiön sivuliikkeiden olemassaolosta.

Direktiivin IV jaksossa ovat siirtymä- ja loppusäännökset. Jäsenvaltioiden on 12 artiklan mukaan säädettävä asianmukaiset seuraamukset sen varalta, että ilmoitettaviksi säädettyjä tietoja ei julkisteta taikka että sivuliikkeiden kirjeissä tai tilauslomakkeissa ei mainita vaadittavia tietoja. Direktiivin 14 artiklan mukaan yhtiön tilinpäätöstietojen julkistamista koskeva 3 ja 9 artikla eivät koske luotto- ja rahoituslaitosten eivätkä vakuutusyhtiöiden sivuliikkeitä.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen pääasiallisena tavoitteena on saattaa sivuliikedirektiivin edellyttämä sääntely osaksi kansallista lainsäädäntöä. Sivuliikedirektiivi on yksi niistä Euroopan yhteisön (EY) yhtiöoikeudellisista direktiiveistä, jotka ovat tulleet Suomen EU:iin liittymisen johdosta Suomea velvoittaviksi. Direktiivi sisältyi jo ETA-sopimuksen liitteeseen XXII, ja se on saatettava voimaan myös Euroopan talousalueeseen kuuluvissa maissa.

Direktiivin säännöksistä seuraa erinäisiä tarkistustarpeita ulkomaisten elinkeinonharjoittajien sivuliikkeitä koskeviin kaupparekisterisäännöksiin. Esimerkiksi sivuliikkeiden rekisteröintitietoja koskevat vaatimukset on tarpeen jakaa sen mukaan, onko sivuliikkeen Suomeen perustava ulkomainen elinkeinonharjoittaja Euroopan talousalueelta vai sen ulkopuolelta.

Esityksen lähtökohtana on, että direktiivissä edellytetty sääntely ulotettaisiin kosemaan sivuliikkeitä direktiivissä tarkoitettua laajemmin. Sivuliikedirektiivissä säännellään vain julkistamisdirektiivissä tarkoitettujen yhtiöiden perustamia sivuliikkeitä, eli se koskee lähinnä osakeyhtiötyyppisiä pääomayhtiöitä. Kaupparekisterilaissa ja elinkeinolaisissa ulkomaisella elinkeinonharjoittajalla tarkoitetaan sen sijaan kaikkia ulkomaisia yhteisöjä ja säätiöitä. Esityksessä ehdotetaan, että tämä sivuliikedirektiiviä laajempi määrittely säilytetään edelleen ja samalla tehdään tarpeelliset muutokset lainsäädäntöön. Säännösten ulottamisella koskemaan kaikkia elinkeinotoimintaa harjoittavia yhteisöjä ja säätiöitä saataisiin siten ulkomaiset elinkeinonharjoittajat yritysmuodosta riippumatta yhtäläisen sääntelyn piiriin. Käytännössä ehdotettu sääntely koskisi julkistamisdirektiivissä tarkoitettuja yhtiöitä, koska pääsääntöisesti vain osakeyhtiötyyppiset ulkomaiset yritykset perustavat Suomeen sivuliikkeitä. Ulkomaisena elinkeinonharjoittajana voisi olla myös muu kuin osakeyhtiötyyppinen ulkomainen yritys, jonka olemassaolo ei kansallisen lainsäädännön mukaan perustu rekisteröintiin tai jolla ei ole esimerkiksi merkittyä pääomaa. Tällaisen yrityksen Suomeen perustama sivuliike voitaisiin näiden tietojen puuttumisesta huolimatta rekisteröidä. Ulkomainen elinkeinonharjoittaja, joka on luonnollinen henkilö, ei edelleenkään voisi rekisteröidä sivuliikettä Suomessa.

Sivuliikettä ei ole määritelty lainsäädännössä, vaan sen tunnusmerkit ovat perustuneet oikeuskäytäntöön. Määritelmä on selvyden vuoksi tarpeen, koska sivuliikettä koskevat velvoitteet ehdotuksen mukaisesti lisääntyisivät. Sivuliike ei kuitenkaan olisi oikeushenkilö, joten erillisen sivuliikettä koskevan lain säätäminen ei ole perusteltua. Ehdotuksen mukaan sivuliike määriteltäisiinkin elinkeinolaisissa, joka on elinkeinon harjoittamista koskeva perussäännöstö.

Kaupparekisterilakiin ehdotetun muutoksen

mukaan ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikkeen perusilmoituksessa edellytettäisiin nykyistä tarkempia tietoja. Kaupparekisterilainsäädännössä ei ole säännöksiä sivuliikkeen perustaneen ulkomaisen elinkeinonharjoittajan oikeusasemaan vaikuttavien tapahtumien ilmoittamisesta rekisteriviranomaiselle. Tästä syystä ehdotetaan, että tiedot tietyistä tällaisista tapahtumista toimitettaisiin rekisteriviranomaiselle. Ehdotettujen julkistamisvaatimusten tarkempi sisältö vaihtelisi sen mukaan, onko sivuliikkeen perustaneen ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka Euroopan talousalueella vai sen ulkopuolella. Tämä vastaa sivuliikedirektiivin jakoa muista jäsenvaltioista olevien yhtiöiden ja kolmansista maista olevien yhtiöiden sivuliikkeisiin.

Sivuliikkeen kirjeistä ja tilauslomakkeista tulisi käydä ilmi elinkeinonharjoittajaa koskevia tietoja, joiden puuttumisesta voitaisiin ehdotuksen mukaan tuomita sakkoon. Ulkomaisista elinkeinonharjoittajaa velvoittavia säännöksiä sivuliikkeen kirjeisiin ja tilauslomakkeisiin sisällytettävistä tiedoista ei ole voimassa olevassa lainsäädännössä.

Sivuliikedirektiivi antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden säätää eräistä lisäyksistä julkistamisvaatimuksiin. Tämän mukaisesti kaupparekisteriasetuksessa voitaisiin edelleen säilyttää velvoite toimittaa kaupparekisterille ote rekisteristä, johon ulkomainen elinkeinonharjoittaja on kotimaassaan merkitty, tai muu selvitys elinkeinonharjoittajan olemassaolosta sekä jäljennös elinkeinonharjoittajan yhtiöjärjestyksestä, säännöistä tai muista vastaavista asiakirjoista.

Ehdotuksen mukaan sivuliikkeen tilinpäätöksen julkistamisvelvollisuus järjestettäisiin sivuliikedirektiivin mukaisesti. Tilinpäätöksen julkistamisvelvollisuutta koskevaa kirjanpitolain säännöstä ehdotetaan muutettavaksi, koska se on ristiriidassa sivuliikedirektiivin kanssa. Sivuliikkeen tilintarkastusvelvollisuudesta ei ole aikaisemmin säädetty ollenkaan, joten sitä koskeva säännös ehdotetaan lisättäväksi tilintarkastuslakiin.

3. Esityksen taloudelliset ja organisatoriset vaikutukset

Ehdotetuilla muutoksilla ei ole merkittäviä taloudellisia tai organisatorisia vaikutuksia. Ulkomaisille elinkeinonharjoittajille aiheutuisi lisäkustannuksia tilinpäätösten kääntä-

misestä ja sivuliikkeen tilintarkastuksen järjestämisestä Suomessa. Ehdotukset tulisivat toteutuessaan lisäämään jonkin verran patentti- ja rekisterihallituksen yritys- ja yhteisölinjan työmäärää. Työmäärän lisäys olisi hoidettavissa viraston sisäisesti tarvittaessa voimavaroja uudelleenkohdentamalla.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä kauppa- ja teollisuusministeriössä. Esitys on osa EY:n yhtiöoikeudellisten direktiivien säännösten sisällyttämistä Suomen lainsäädäntöön, mistä olennaisimman osan muodostaa oikeusministeriössä valmisteltu osakeyhtiölain osittaisuudistus. Tältä osin valmistelussa on oltu yhteydessä oikeusministeriöön.

Esitysluonnoksesta on saatu lausunnot oikeusministeriöltä, patentti- ja rekisterihallitukselta, valtiovarainministeriöltä, rahoitustarkastukselta, verohallitukselta, keskusrikospoliisilta, kirjanpitolautakunnalta,

KHT-yhdistys ry:ltä, HTM-tilintarkastajat ry:ltä, Kaupan Keskusliitolta, Keskuskauppa-kamarilta, Pienteollisuuden keskusliitolta, Suomen Asianajajaliitolta sekä Teollisuuden ja Työnantajain keskusliitolta.

Lausunnoissa on kiinnitetty huomiota sivuliikkeen määritelmän tarpeellisuuteen sekä ehdotettu sivuliikkeen tilinpäätöstä ja tilintarkastusta koskevien säännösten ja eräiden sanamuotojen tarkentamista. Lausunnoissa esitetyt seikat on mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon esitystä valmisteltaessa.

5. Vaikutus muuhun lainsäädäntöön

Sivuliikedirektiivin voimaansaattaminen edellyttää myös osakeyhtiölain muuttamista. Direktiivin 11 artiklan mukaan yhtiön toimintakertomuksessa tulee mainita yhtiön sivuliikkeiden olemassaolosta. Tätä koskeva ehdotus sisältyy oikeusministeriöstä esiteltävään osakeyhtiölain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamista koskevaan hallituksen esitykseen.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Kaupparekisterilaki

13 a §. Kaupparekisterilain 13 a §:ssä säädetään tiedoista, joita ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikkeen perusilmoituksessa on mainittava. Ehdotuksen mukaan pykälän 1 momentti koskisi edelleenkin kaikkien ulkomaisten elinkeinonharjoittajien sivuliikkeiden perusilmoituksia. Pykälän 1 momentin 3 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että perusilmoituksessa olisi mainittava rekisteri, johon sivuliikkeen perustava elinkeinonharjoittaja on kotimaassaan merkitty, sekä elinkeinonharjoittajan rekisterinumero tuossa rekisterissä. Ehdotettu muutos perustuu sivuliikedirektiivin 2 artiklan 1 kohdan c alakohtaan ja 8 artiklan d kohtaan. Sivuliikkeen toiminimeä koskevaa 1 momentin 4 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että sivuliikkeen perusilmoituksessa tulisi mainita elinkeinonharjoittajan toiminimi ja oikeudellinen muoto sekä sivuliikkeen toiminimi. Muutos liittyy toiminimi-

lain (128/79) 7 §:n 1 momentin 8 kohtaan, ja sen tarkoituksena on selvittää sivuliikkeen toiminimeä koskevien säännösten tulkintaa. Viimeksi mainitun toiminimilain säännöksen mukaan sivuliikkeen toiminimen tulee sisältää ulkomaisen elinkeinonharjoittajan toiminimi lisäyksin, joka osoittaa sen sivuliikkeeksi.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi uusi 7 kohta, joka koskee sivuliikkeen Suomessa olevaa edustajaa. Edustajasta olisi perusilmoituksessa mainittava henkilötiedot. Ulkomaisella elinkeinonharjoittajalla, joka perustaa Suomeen sivuliikkeen, on oltava elinkeinolain 6 §:ssä tarkoitettu edustaja, jolla on kotipaikka Suomessa. Kaupparekisterilain 3 a §:n mukaan henkilötietoina luonnollisista henkilöistä merkitään rekisteriin täydellinen nimi, henkilötunnus, osoite ja kansalaisuus.

Pykälään ehdotetaan otettavaksi uusi 2 momentti, jonka mukaan sellaisen ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikkeen,

jonka sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka on Euroopan talousalueen ulkopuolella, tulisi 1 momentissa säädettyjen tietojen lisäksi mainita perusilmoituksessa valtio, jonka lainsäädännön alainen sivuliikkeen perustava elinkeinonharjoittaja on, sekä elinkeinonharjoittajan sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka. Jos ulkomainen elinkeinonharjoittaja on osakeyhtiö tai siihen rinnastettava yhtiö, olisi perusilmoituksessa mainittava myös osakepääoma tai siihen rinnastettava pääoma, jollei se ilmene perustamisasiakirjasta tai yhtiöjärjestyksestä. Ehdotus perustuu sivuliikedyhtiöihin 8 artiklan c ja f kohtaan. Ulkomaisia osakeyhtiöitä tai niihin rinnastettavia yhtiöitä ovat ne pääomayhtiöt, joihin EY:n säädösten mukaan sovelletaan julkistamisdirektiiviä ja sivuliikedyhtiöitä.

17 a §. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, koska sivuliikedyhtiöihin 2 artiklan 1 kohdan g alakohdassa ja 8 artiklan j kohdassa edellytetään sivuliikkeen perustaneen yhtiön tilinpäätöstietojen julkistamista. Muotovaatimuksena sivuliikedyhtiöihin 3 artiklassa edellytetään tiedoilta, että ne on laadittu, tarkastettu ja julkistettu EY:n yhtiöoikeudellisten direktiivien 78/660/ETY, 83/349/ETY ja 84/253/ETY mukaisesti. Nämä direktiivit niihin tehtyine muutoksineen ovat tulleet Suomen EU:iin liittymisen vuoksi Suomea velvoittaviksi. Direktiivit koskevat vain osakeyhtiötyyppisiä pääomayhtiöitä EU:n jäsenvaltioissa, mutta yhdenmukaisesti muiden ehdotettujen säännösten kanssa direktiivit on ehdotuksessa otettu huomioon siten, että ehdotettua pykälää sovellettaisiin kaikkiin yhteisöihin ja säätiöihin.

Tilinpäätösasiakirjoja ei ole määritelty sivuliikedyhtiöissä, vaan niiden sisältö määräytyy EY:n yhtiöoikeudellisten direktiivien mukaisesti.

Perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohdan nojalla, yhtiömuodoltaan tietynlaisten yhtiöiden tilinpäätöksestä annetun neljännen neuvoston direktiivin (78/660/ETY), jäljempänä neljäs yhtiöoikeudellinen direktiivi, 1 jakson 2 artiklan 1 kohdan mukaan tilinpäätös käsittää taseen, tuloslaskelman ja liitetiedot. Nämä asiakirjat muodostavat yhden kokonaisuuden. Tilinpäätökseen voi liittyä direktiivin 9 jakson 46 artiklassa tarkoitettu toimintakertomus, jos se on laadittava jäsenvaltion lain mukaan.

Tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja tilintarkastuskertomuksen julkistamisesta säädetään neljännen yhtiöoikeudellisen direktiivin 10 jaksossa ja tilintarkastuksesta 11 jaksossa.

Perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohdan nojalla, konsolidoiduista tilinpäätöksistä annettu seitsemäs neuvoston direktiivi (83/349/ETY), jäljempänä seitsemäs yhtiöoikeudellinen direktiivi, koskee konsolidoituja eli yhdisteltyjä tilinpäätöksiä. Kirjanpitolaissa tällainen tilinpäätös on konsernitilinpäätös. Direktiivin 2 jaksossa säädetään konsolidoidun tilinpäätöksen laatimisesta, 3 jaksossa konsolidoidusta toimintakertomuksesta, 4 jaksossa konsolidoidun tilinpäätöksen tarkastuksesta ja 5 jaksossa konsolidoidun tilinpäätöksen julkistamisesta.

Neljännen yhtiöoikeudellisen direktiivin ja seitsemännen yhtiöoikeudellisen direktiivin säännösten mukaan julkistamisvelvollisuus koskee lähtökohtaisesti tilinpäätöstä, toimintakertomusta ja tilintarkastuskertomusta. Ehdotuksessa on otettu huomioon mainittujen direktiivien säännökset. Sivuliikedyhtiöissä ja ehdotetussa pykälässä tarkoitettuihin tilinpäätösasiakirjoihin olisi ensinnäkin luettava ne asiakirjat, jotka kuuluvat tilinpäätökseen jäsenvaltion direktiivien mukaisen lain mukaan. Toisaalta tilinpäätösasiakirjoihin olisi luettava myös toimintakertomus, jos sellainen on laadittu, ja tilintarkastuskertomus, vaikka nämä asiakirjat eivät olekaan osa tilinpäätöstä.

Sivuliikedyhtiöissä ei säädetä tilintarkastuskertomuksen julkistamisesta. Tilintarkastuskertomus on tärkeä asiakirja niiden henkilöiden kannalta, jotka asioivat ulkomaisen elinkeinonharjoittajan kanssa sivuliikkeen välityksellä. Ehdotuksen mukaan myös tilintarkastuskertomus tulisi julkistaa, mikä vastaa neljännen yhtiöoikeudellisen direktiivin ja seitsemännen yhtiöoikeudellisen direktiivin säännöksiä. Selvytyden vuoksi tilintarkastuskertomus ehdotetaan mainittavaksi pykälässä erikseen, vaikka tilintarkastuskertomus luettaisiin tilinpäätösasiakirjoihin.

Sivuliikedyhtiöissä viitataan tilinpäätöksen tarkastuksen osalta perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohdan nojalla, lakisääteisten tilintarkastusten suorittamisesta vastuussa olevien henkilöiden hyväksymisestä annettuun kahdeksanteen neuvoston direktiiviin (84/253/ETY), jäljempänä kahdeksas yhtiöoikeudellinen direktiivi. Direk-

tiivissä määritellään tilintarkastajan kelpoisuusvaatimukset ja tilintarkastajien hyväksymisen vähimmäisvaatimukset. Direktiivin mukaisen lainsäädännön nojalla hyväksytyjen henkilöiden on tarkastettava neljännessä yhtiöoikeudellisessa direktiivissä ja seitsemännessä yhtiöoikeudellisessa direktiivissä tarkoitetut tilinpäätökset ja toimintakertomukset. Kahdeksas yhtiöoikeudellinen direktiivi ei kuitenkaan muilta osin liity tilinpäätösasiakirjojen julkistamiseen.

Tilinpäätösasiakirjat tulisi ehdotuksen mukaan ilmoittaa rekisteröitäviksi kaupparekisteriin kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Määräaika perustuu kirjanpitolain säännöksiin tilinpäätöksen laatimisen ja julkistamisen määräajasta. Tilinpäätöksen laatimisen ja julkistamisen määräajoista ei säädetä direktiiveissä, vaan määräajat perustuvat kunkin jäsenvaltion kansallisiin säädöksiin. Joissakin Euroopan talousalueeseen kuuluvissa valtioissa julkistamisen määräajat ovat kuutta kuukautta pitemmät. Tämän vuoksi ehdotetaan, että tilinpäätösasiakirjat tulisi ilmoittaa rekisteröitäviksi ulkomaiseen elinkeinonharjoittajaan sovellettavan Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion lain mukaisessa määräajassa, jos määräaika on kuutta kuukautta pitempi.

Tilinpäätösasiakirjojen sisältö, kuten se, mitä liitteitä tilinpäätökseen kuuluu ja kuuluuko tilinpäätösasiakirjoihin toimintakertomus, määräytyisi jäsenvaltion EY:n direktiivien mukaisen lainsäädännön perusteella. Konsernitilinpäätös on ilmoitettava kaupparekisteriin, jos sellainen on laadittu, tarkastettu ja julkistettu.

Rekisteriviranomaisen asiana on päättää, miten rekisteröinti toimitetaan ja mitä siitä kuulutetaan. Tältä osin ehdotus liittyy oikeusministeriössä valmisteltuun osakeyhtiölain osittaisuusdistukseen ja siihen liittyvään kaupparekisterilain muutosehdotukseen.

Tilinpäätösten laatimista, julkistamista ja tarkastamista koskevat EY:n direktiivit koskevat vain tietyntyökoisia ja tietyntyökoisia yritysmuotoja. Näin ollen kaikki ehdotuksessa tarkoitetut yhteisöt ja säätiöt, joilla on sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka Euroopan talousalueella, eivät ole direktiivien mukaisen kansallisen lainsäädännön nojalla välttämättä lainkaan velvollisia laatimaan, tarkastuttamaan ja julkistamaan tilinpäätösasiakirjojaan. Tilinpäätöksen laatimista ja tarkastamista koskevat jäsenvaltioiden kansalliset säännökset voivat

yritysmuotojen erojen vuoksi muutenkin poiketa EY:n tilinpäätöstä ja tilintarkastusta koskevista säädöksistä.

Jos Euroopan talousalueen ulkopuolisista maista olevien sivuliikkeen perustaneiden yhtiöiden tilinpäätökset eivät täytä neljännen yhtiöoikeudellisen direktiivin ja seitsemännen yhtiöoikeudellisen direktiivin mukaisia vaatimuksia, voidaan itse sivuliikkeen toimintaan liittyvät tilinpäätösasiakirjat sivuliikedirektiivin 9 artiklan mukaan vaatia laadittaviksi ja julkistettaviksi.

Tämän mukaisesti 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että mikäli ulkomaisen elinkeinonharjoittajan tilinpäätöstä ei ole laadittu, tarkastettu ja julkistettu tilinpäätösten laadintaa koskevien EY:n säädösten mukaisesti tai vastaavalla tavalla, kaupparekisteriin on 1 momentissa säädettyssä ajassa ilmoitettava rekisteröitäväksi kirjanpitolain mukaisesti laadittu ja tilintarkastuslain mukaisesti tarkastettu sivuliikkeen tilinpäätös. Tilinpäätöksen sisältö määräytyisi kirjanpitolain mukaan ja tilintarkastuksen sisältö tilintarkastuslain mukaan. Tilintarkastusvelvollisuuden osalta ehdotus liittyy tilintarkastuslain 1 §:n muuttamista koskevaan ehdotukseen.

Ehdotuksen soveltamisalaan kuuluisivat muut elinkeinonharjoittajat kuin sivuliikedirektiivissä tarkoitetut yhtiöt, joihin sovelletaan Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion lainsäädäntöä, mutta joiden tilinpäätöstä ei ole laadittu, tarkastettu ja julkistettu EY:n säädösten mukaisesti tai vastaavalla tavalla, sekä elinkeinonharjoittajat, jotka toimivat Euroopan talousalueen ulkopuolella siten, ettei niihin sovelleta minkään Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion lainsäädäntöä, ja joiden tilinpäätöstä ei ole laadittu, tarkastettu ja julkistettu EY:n säädösten mukaisesti tai vastaavalla tavalla. Molemmissa tapauksissa ulkomaisen elinkeinonharjoittajan olisi siis 1 momentissa säädettyssä ajassa ilmoitettava rekisteröitäväksi kaupparekisteriin kirjanpitolain mukaisesti laadittu ja tilintarkastuslain mukaisesti tarkastettu sivuliikkeen tilinpäätös.

Sivuliikedirektiivin 14 artiklassa säädetään poikkeuksista, jotka koskevat tilinpäätösasiakirjojen julkistamisvelvollisuutta. Poikkeukset koskevat luotto- ja rahoituslaitosten sekä vakuutusyhtiöiden perustamia sivuliikkeitä. Ulkomaisten luotto- ja rahoituslaitosten sivuliikkeet ovat sivukonttoreita, joista säädetään ulkomaisen luotto- ja rahoitus-

tuslaitoksen toiminnasta Suomessa annetussa laissa (1608/93). Vakuutusyhtiöiden sivuliikkeitä ovat edustustoja, joista säädetään ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetussa laissa (398/95). Sivuliikedirektiivin mukainen poikkeus ehdotetaan sisällytettäväksi 3 momenttiin.

17 b §. Lakiin lisättäväksi ehdotetussa pykälässä säädettäisiin velvollisuudesta sisällyttää tiettyjä tietoja ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikkeen kirjeisiin ja lomakkeisiin. Näissä tulisi mainita sivuliikkeen kaupparekisterinumero sekä ulkomaisen elinkeinonharjoittajan toiminimi, oikeudellinen muoto, kotipaikka, rekisteri, johon sivuliikkeen perustanut elinkeinonharjoittaja on kotimaassaan merkitty, rekisterinumero ja mahdollinen selvitystila. Sivuliikkeen kirjeillä tarkoitettaisiin esimerkiksi ennen ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikkeen liiketoimintaan liittyvän sopimuksen tekemistä lähetettäviä tarjous- ja vastauskirjeitä sekä erilaisia asiakkaille ja muille sivuliikkeen sidosryhmille osoitettuja markkinointi- tai mainoskirjeitä. Lomakkeella tarkoitettaisiin sivuliikkeen toiminnassa käytettävää tilauslomaketta, jolla tilataan sivuliikkeelle tavaroita, palveluksia ja muita vastaavia hyödykkeitä.

Pykälä koskisi kaikkien ulkomaisten elinkeinonharjoittajien sivuliikkeitä. Ehdotus vastaa sivuliikedirektiivin 6 artiklan säännöksiä. Kolmansista maista olevien yhtiöiden sivuliikkeiden osalta direktiivin 10 artiklassa ei sinänsä edellytetä samoja tietoja mainittavaksi kuin 6 artiklassa. Kun kuitenkin ei ole mitään perusteltua syytä asettaa elinkeinonharjoittajia tältä osin eri asemaan ja kun direktiivin 10 artiklassa säädetään vähimmäisvaatimuksista, joita voidaan kansallisin säädöksin laajentaa, on ehdotuksessa päädytty kaikkien ulkomaisten elinkeinonharjoittajien sivuliikkeitä yhtäläisesti kohtelemaan ratkaisun.

18 §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 momentti. Ehdotuksen mukaan tietyistä sivuliikkeen perustaneen ulkomaisen elinkeinonharjoittajan oikeusasemaan vaikuttavista tapahtumista olisi toimitettava tiedot rekisteriviranomaiselle. Rekisteriviranomaiselle olisi toimitettava tieto sivuliikkeen perustaneeseen ulkomaiseen elinkeinonharjoittajaan kohdistetusta maksukyvyttömyysmenettelystä, akordista ja muusta vastaavasta menettelystä. Rekisteriviranomaiselle olisi toimitettava tieto myös sivuliikkeen perustaneen

elinkeinonharjoittajan selvitystilaan asettamisesta, selvitysmiesten määräämisestä, selvitysmiesten henkilötiedoista ja toimivallasta, selvitystilan päättymisestä sekä sivuliikkeen perustaneen elinkeinonharjoittajan purkautumisesta ja rekisteristä poistamisesta. Muutosehdotus perustuu sivuliikedirektiivin 2 artiklan 1 kohdan f alakohtaan ja 8 artiklan i kohtaan.

30 §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, joka perustuu sivuliikedirektiivin 12 artiklaan. Mainitun artiklan mukaan jäsenvaltion on säädettävä asianmukainen seuraamus sen varalta, että ehdotetun 17 b §:n mukainen velvollisuus laiminlyödään. Tämän mukaisesti ehdotetaan, että seuraamus sivuliikerikkomuksesta eli laiminlyönnistä noudattaa säännöstä sivuliikkeen kirjeissä ja lomakkeissa mainittavista tiedoista olisi sakkorangaistus.

2. Laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta

2 §. Sivuliikkeen määritelmä ehdotetaan lisättäväksi elinkeinolakiin. Ehdotettu määritelmä perustuu oikeuskäytäntöön. Määritelmällä näin ollen tarkennettaisiin jo tähän asti noudatettua tulkintaa.

Määritelmän mukaan vain ulkomaisen yhteisön tai säätiön eli ulkomaisen elinkeinonharjoittajan toiminnan osa voisi olla sivuliike. Suomalaisten yhteisöjen ja säätiöiden sivuliikkeinä toimivat osat eivät olisi laissa tarkoitettuja sivuliikkeitä, eikä niitä edelleenkään voisi merkitä kaupparekisteriin. Niin ikään ulkomaisen elinkeinonharjoittajan edustusto ("agency") ei sisältyisi sivuliikkeen määritelmään.

Suomen kauppaoikeuden alalla yhteisön ja säätiön määritelmät ovat yksiselitteiset, mutta määritelmät eivät aina voi vastata ulkomaisen elinkeinonharjoittajan yritysmuotoa. Kaupparekisterilakiin ehdotettujen muutosten tarkoituksena on, että muidenkin kuin sivuliikedirektiivissä tarkoitettujen osakeyhtiötyyppisten yritysten olisi mahdollista perustaa ja rekisteröidä sivuliike Suomessa. Vastaavasti elinkeinolain ulkomaisen yhteisön tai säätiön käsitettä olisi tulkittava joustavasti ja väljästi siten, ettei ulkomaisen elinkeinonharjoittajan yritysmuoto rajoittaisi mahdollisuutta perustaa sivuliike Suomeen.

Liike- ja ammattitoiminnan käsite perustuu voimassa olevan kirjanpitolain säännöksiin

ja niiden pohjalta muodostuneisiin tulkintoihin. Sivuliikkeen liike- tai ammattitoiminnalle on käytännössä ominaista, että se ulkoapäin tarkasteltuna on itsenäistä. Sivuliikkeellä on paikallinen ja itsenäinen hallinto, jolla tarkoitetaan varsinaisen ja tavanomaisen liike- tai ammattitoiminnan hoitamista varten tarpeellista johtoa ja muuta henkilökuntaa. Sivuliikkeen liike- tai ammattitoiminnan itsenäisyys ilmenee käytännössä siten, ettei sivuliike liike- tai ammattitoiminnassaan ole välittömästi riippuvainen ulkomaisen elinkeinonharjoittajan ohjaus- ja johtamisjärjestelmistä.

Sivuliike olisi ehdotetun määritelmän mukaan osa ulkomaisen yhteisön tai säätiön organisaatiota. Sivuliikkeellä on yleensä velvollisuuksia noudattaa yhteisön tai säätiön hallinnollisia sisäisiä ohjeita ja määräyksiä. Juridisesti ja liiketaloudellisesti ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliike on elinkeinonharjoittajan pääliikkeen hallinnon alainen.

Kiinteällä toimipaikalla tarkoitetaan pysyvää liikepaikkaa, josta ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliike harjoittaa liike- tai ammattitoimintaa. Liikepaikan tulee olla pysyvä, joten yleensä liikepaikka sijaitsee maantieteellisesti tietyllä paikalla. Kiinteän toimipaikan edellytyksenä on, ettei liikepaikka ole tilapäinen. Lyhytaikainen, mutta alun perin pysyväksi tarkoitettu liikepaikka yleensä on kiinteä toimipaikka. Kiinteä toimipaikka on käytännössä useimmiten pysyvä toimisto- tai myymälähuoneisto, mutta se voi olla myös kuljetuspalveluja myyvän yrityksen pysyvä reitti, myymäläauton säännölliset myyntipaikat taikka rakennus- tai asennusurakan tekopaikka. Tarvittaessa kiinteän toimipaikan tulkinnassa on käytettävä apuna kirjanpito- ja verotussäännösten soveltamiskäytäntöä.

Sivuliikkeen toiminnan tulisi olla jatkuvaa tai ainakin jatkuvaksi tarkoitettua, joten ulkomaisen elinkeinonharjoittajan osan satunnaiseksi tai vain rajatuksi ajaksi järjestettyä liike- tai ammattitoimintaa ei voitaisi katsoa sivuliikkeeksi.

Sivuliikkeen määrittelystä ehdotuksen mukaisesti seuraisi kirjanpitovelvollisuus ja yleensä myös verovelvollisuus Suomessa ilman uusia nimenomaisia säännöksiä.

Sivuliike ei kuitenkaan olisi juridinen henkilö. Sillä ei olisi oikeuskelpoisuutta eikä oikeustoimikelpoisuutta. Sivuliike olisi osa ulkomailla sijaitsevaa yhteisöä tai säätiötä,

joten se olisi pikemminkin tämän Suomessa toimiva yksikkö, johon kohdistuu joitakin lakiin perustuvia velvollisuuksia. Sivuliikkeen toiminimenkirjoittajat voisivat käytännössä edustaa ulkomaista elinkeinonharjoittajaa sopimusten teossa, ottaa vastaan haasteita sekä vastata ja kantaa oikeudenkäynnissä. Sivuliike toimisi kaikissa tilanteissa ulkomaisen elinkeinonharjoittajan nimiin ja luukuun.

Ehdotettu määritelmä ei kaikilta osin sovellu luotto- ja rahoituslaitoksiin sekä vakuutusyhtiöihin, joten niitä koskeva maininta 2 §:n 2 momentissa on tarpeen. Ulkomaisten luotto- ja rahoituslaitosten sivuliikkeistä säädetään erikseen ulkomaisen luotto- ja rahoituslaitoksen toiminnasta Suomessa annetussa laissa. Vakuutusyhtiöiden sivuliikkeistä säädetään ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetussa laissa.

3. Kirjanpitolaki

33 §. Kirjanpitolain 1 §:n mukaan jokainen, joka harjoittaa liike- tai ammattitoimintaa, on tästä toiminnastaan kirjanpitovelvollinen. Säännöstä tulkitaan siten, että ulkomainen elinkeinonharjoittaja on Suomessa kirjanpitovelvollinen, jos se harjoittaa liike- tai ammattitoimintaa Suomessa Suomessa sijaitsevasta kiinteästä toimipaikasta käsin ja liike- tai ammattitoiminta on jatkuvaa.

Kirjanpitovelvollisuuteen kuuluu velvollisuus laatia tilinpäätös. Tilinpäätös tulee sen vahvistamisen tai hyväksymisen jälkeen julkiseksi, joten kirjanpitolain säännökset ovat osittain ristiriidassa sivuliikedirektiivin kanssa.

Ehdotuksen mukaan kirjanpitolakia muutettaisiinkin siten, että muista kirjanpitovelvollisista poiketen ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikkeen tilinpäätöksen julkistamisvelvollisuus määräytyisi kaupparekisterilakiin lisättäväksi ehdotetun 17 a §:n mukaisesti.

Kirjanpitolain ja kirjanpitoasetuksen (1575/92) tilinpäätöksen laatimista koskevat säännökset eivät sellaisenaan ole sovellettavissa sivuliikkeen tilinpäätökseen. Sivuliikettä koskevia kirjanpitosäännöksiä ei kuitenkaan ole muilta osin välttämätöntä muuttaa. Sivuliikkeen tilinpäätöksen laatimista koskevien tarkempien sääntöjen muodostuminen on tarkoituksenmukaista jättää alemman-tasaisen normituksen ja käytännön varaan.

4. Tilintarkastuslaki

1 §. Tilintarkastuslain soveltamisalaa laajennettaisiin lisäämällä tilintarkastuslain 1 §:ään uusi 3 momentti, jotta myös ulkomaisten elinkeinonharjoittajien sivuliikkeet saataisiin tilintarkastuvelvollisuuden piiriin.

Ulkomaisten elinkeinonharjoittajan sivuliike ei ole oikeushenkilö vaan ulkomaisten elinkeinonharjoittajan osa. Sivuliike ei ole tilintarkastuslaissa tarkoitettu yhteisö eikä säätiö. Tämän vuoksi sivuliike on mainittava tilintarkastuslaissa erikseen.

Ehdotuksen mukaan ulkomaiset elinkeinonharjoittajat jaettaisiin kahteen ryhmään sen mukaan, sovelletaanko niihin EY:n säästöjen mukaista tai niitä vastaavaa lainsäädäntöä vai ei. Ulkomaisten elinkeinonharjoittajan sivuliike kuuluisi tilintarkastuslain soveltamisalaan, jos ulkomaisten elinkeinonharjoittajan tilinpäätöstä ei laadita, tarkasteta ja julkisteta EY:n säästöjen mukaisesti tai vastaavalla tavalla. Jos ulkomaisten elinkeinonharjoittajan tilinpäätös on laadittu neljänneksen yhtiöoikeudellisen direktiivin ja seitsemänneksen yhtiöoikeudellisen direktiivin sääntönsä vastaavan lainsäädännön mukaisesti, tarkastettu kahdeksanneksen yhtiöoikeudellisen direktiivin sääntönsä vastaavan lainsäädännön mukaisesti tai julkistettu ensimmäisen yhtiöoikeudellisen direktiivin sääntönsä vastaavan lainsäädännön mukaisesti, ulkomaisten elinkeinonharjoittajan sivuliike ei kuuluisi ehdotetun sääntönsä mukaan tilintarkastuslain soveltamisalaan.

Tilintarkastuslain soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät käytännössä lähinnä niiden ulkomaisten osakeyhtiötyyppisten pääomayhtiöiden sivuliikkeet, joiden sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka on Euroopan talousalueella ja joihin sovelletaan EY:n säästöjen mukaista lainsäädäntöä. Tilintarkastuvelvollisuuden ulkopuolelle voisivat jäädä myös muiden ulkomaisten yhteisöjen ja säätiöiden sivuliikkeet, jos niiden tilinpäätösten laatimista, tarkastamista ja julkistamista koskeva lainsäädäntö vastaa edellä mainittujen direktiivien sääntönsä, eli nämäkään ulkomaiset elinkeinonharjoittajat eivät olisi velvollisia järjestämään sivuliikkeen tilintarkastusta Suomessa.

Euroopan talousalueen ulkopuolelle sijoitautuneiden ulkomaisten yhteisöjen ja säätiöiden sivuliikkeet kuuluisivat lähtökohtaisesti tilintarkastuslain soveltamisalaan, koska pääsääntöisesti näihin ulkomaisiin elinkei-

nonharjoittajiin sovellettava laki ei vastaa EY:n säästönsä. Käytännössä jaottelu vastaisi siis ulkomaisten elinkeinonharjoittajien jakamista sen mukaan, onko ulkomaisten elinkeinonharjoittajan sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka Euroopan talousalueella vai sen ulkopuolella. Jos Euroopan talousalueen ulkopuolelle sijoittautunut elinkeinonharjoittaja voisi poikkeuksellisesti osoittaa, että sen tilinpäätös on laadittu, tarkastettu ja julkistettu EY:n säästönsä vastaavalla tavalla, sen ei ehdotetun sääntönsä mukaan tarvitsisi järjestää sivuliikkeen tilintarkastusta Suomessa.

Verohallitus on pitänyt tarpeellisena, että tilintarkastuvelvollisuus ulotetaan kaikkien ulkomaisten elinkeinonharjoittajien sivuliikkeisiin, koska ulkomaisten elinkeinonharjoittajien Suomen lain mukaan laadittujen sivuliikkeiden tilinpäätösten luotettavuus on verotuksen toimittamisen kannalta tärkeää. Esityksessä on kuitenkin muiden painavien näkökohtien, etenkin yhtiöoikeudellisten direktiivien sisältämien tavoitteiden vuoksi päädytty ratkaisuun, jonka mukaan Euroopan talousalueella olevat elinkeinonharjoittajien sivuliikkeet eivät kuuluisi tilintarkastuvelvollisuuden piiriin Suomessa. Niiden tilintarkastus tehtäisiin osana ulkomaisten yhteisönsä tai säätiönsä tilintarkastusta toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa.

Jos ulkomaisten elinkeinonharjoittajan sivuliike kuuluisi ehdotuksen mukaisesti tilintarkastuslain soveltamisalaan, elinkeinonharjoittajan tulisi tilintarkastuslain 9 §:n mukaisesti valita vähintään yksi tilintarkastaja ja varatilintarkastaja tarkastamaan sivuliikkeen kirjanpito ja tilinpäätös. Jos tilintarkastajaksi valittu on tilintarkastuslain 5 tai 6 §:ssä tarkoitettu tilintarkastusyhteisö, varatilintarkastajaa ei tarvitse valita.

Ehdotuksen mukaan tilintarkastuslain hallinnon tarkastusta koskevia sääntönsä ei sovellettaisi sivuliikkeen tilintarkastukseen. Ehdotus perustuu siihen, ettei sivuliikkeen hallinnosta ole sääntönsä, joten sitä ei voida tarkastakaan. Ehdotuksessa tarkoitetuilla sivuliikkeillä ei siis ole suomalaisten yhteisönsä ja säätiönsä tapaan tilintarkastuslaissa tarkoitettuja vastuvelvollisia, jotka olisivat yhteisö- tai säätiöoikeudellisessa korvausvastuussa Suomessa. Tilintarkastajan tulisi tarkastaa ulkomaisten elinkeinonharjoittajan sivuliikkeen tilikauden kirjanpito ja tilinpäätös ja antaa tarkastuksesta tilintarkastuskertomus. Tilintarkastaja antaisi tarkas-

tuksestaan soveltuvin osin tilintarkastuslain 19 §:n mukaisen kertomuksen, jossa hän ei kuitenkaan voisi lausua vastuuvapaudesta. Muistutuksia tilintarkastaja voisi tehdä vain kirjanpitoon ja tilinpäätökseen liittyvistä seikoista. Tilintarkastuspöytäkirjan käyttäminen ei kuuluisi sivuliikkeen tilintarkastukseen, sillä sivuliikkeellä ei ole sellaista hallintoa, jolle tilintarkastuspöytäkirja voitaisiin osoittaa. Ulkomaisen elinkeinonharjoittajan tilintarkastajat voisivat käytännössä hyödyntää Suomessa tehtyä tilintarkastusta elinkeinonharjoittajan koko yhteisön tai säätiön tilintarkastuksessa.

Tilintarkastuskertomuksen julkistaminen tilinpäätösasiakirjojen yhteydessä määräytyisi kaupparekisterilakiin lisättäväksi ehdotetun 17 a §:n mukaisesti. Ehdotus on tältä osin yhdenmukainen julkistamista koskevan sääntelyn kanssa ja vastaa sivuliikedirektiivin säännöksiä.

Tilintarkastusvelvollisuuden ulottuvuuden osalta ehdotetaan yhdenmukaisesti muiden ehdotettujen säännösten kanssa, että ulkomaisten luotto- ja rahoituslaitosten sekä ulkomaisten vakuutusyhtiöiden sivuliikkeet jätettäisiin ehdotetun säännöksen soveltamisalan ulkopuolelle. Näiden sivuliikkeiden valvonnasta ja tilintarkastuksesta on tarkoituksenmukaista vastaisuudessakin säätää erikseen.

5. Tarkemmat säännökset

Esitykseen liittyy luonnos kaupparekisteriasetuksen muuttamisesta. Muutettavassa kaupparekisteriasetuksen 18 §:ssä annettaisiin tarkempia säännöksiä ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikkeen perusilmoitukseen liitettävästä selvityksestä. Kaupparekisteriasetukseen lisättäisiin uusi 21 a §, jossa säädettäisiin sivuliikkeen perustaneen ulkomaisen elinkeinonharjoittajan tai sen

sivuliikkeen tilinpäätöksen rekisteröintiä koskevan ilmoituksen tarkemmasta sisällöstä sekä siitä, että patentti- ja rekisterihallitus voisi määrätä ehdotetun kaupparekisterilain 18 §:n 5 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten yhteydessä annettavasta muusta selvityksestä.

6. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan vuoden 1996 alusta.

Kaupparekisterilain muuttamista koskevaan lakiin ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan kaupparekisteriin merkityt ulkomaisten elinkeinonharjoittajien sivuliikkeet olisivat velvolliset täydentämään kaupparekisteritietojaan vastaamaan ehdotetun lain mukaisia vaatimuksia vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Kaupparekisterilakiin lisättäväksi ehdotetussa 17 a §:ssä tarkoitettu ilmoitusvelvollisuus koskisi ehdotuksen mukaan tapauksia, joissa tilikausi on päättynyt lain tultua voimaan. Lakiin lisättäväksi ehdotettua 17 b §:ää, joka koskisi sivuliikkeen kirjeissä ja lomakkeissa mainittavia tietoja, sovellettaisiin vasta puolen vuoden kuluttua ehdotetun lain voimaantulosta.

Tilintarkastuslain muuttamista koskevaan lakiin ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan laissa tarkoitettun ulkomaisen elinkeinonharjoittajan tulisi ensimmäisen kerran valita vähintään yksi tilintarkastaja ja, jollei tilintarkastajaksi valittu ole tilintarkastuslain 5 tai 6 §:ssä tarkoitettu tilintarkastusyhteisö, vähintään yksi varatilintarkastaja tarkastamaan sivuliikkeen sen tilikauden kirjanpito ja tilinpäätös, joka päättyy lain tultua voimaan.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

kaupparekisterilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 2 päivänä helmikuuta 1979 annetun kaupparekisterilain (129/79) 13 a §, sellaisena kuin se on 19 päivänä helmikuuta 1993 ja 10 päivänä joulukuuta 1993 annetuissa laeissa (229/93 ja 1122/93), sekä lisätään lakiin uusi 17 a ja 17 b §, 18 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 8 päivänä helmikuuta 1991 ja 22 päivänä joulukuuta 1994 annetuilla laeilla (241/91, 1301/94), uusi 5 momentti sekä 30 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

13 a §

Ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikkeen perusilmoituksessa on mainittava:

- 1) sivuliikkeen postiosoite;
- 2) elinkeinonharjoittajan toiminnan laatu;
- 3) rekisteri, johon sivuliikkeen perustava elinkeinonharjoittaja on kotimaassaan merkitty sekä elinkeinonharjoittajan rekisterinumero tuossa rekisterissä;
- 4) elinkeinonharjoittajan toiminimi ja oikeudellinen muoto sekä sivuliikkeen toiminimi;
- 5) sivuliikkeen jokaisen toiminimenkirjoittajan henkilötiedot sekä, miten toiminimi kirjoitetaan;
- 6) elinkeinonharjoittajan lakisääteisenä toimielimenä tai tällaisen elimen jäsenenä elinkeinonharjoittajan edustamiseen kelpoiset henkilöt ja heidän henkilötietonsa; sekä
- 7) sivuliikkeen Suomessa olevan edustajan henkilötiedot.

Jos ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka on Euroopan talousalueen ulkopuolella, perusilmoituksessa on mainittava 1 momentissa tarkoitettujen tietojen lisäksi valtio, jonka lainsäädännön alainen sivuliikkeen perustava elinkeinonharjoittaja on, sekä elinkeinonharjoittajan sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka. Jos ulkomainen elinkeinonharjoittaja on osakeyhtiö tai siihen rinnastettava yhtiö, perusilmoituksessa on mainittava myös osakepääoma tai siihen rinnastettava pääoma, jollei se ilmene perustamiskirjasta tai yhtiöjärjestyksestä taikka näitä vastaavasta asiakirjasta.

17 a §

Sivuliikkeen perustaneen ulkomaisen elinkeinonharjoittajan tilinpäätösasiakirjat on

ilmoitettava rekisteröitäviksi kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä sellaisina kuin ne on laadittu, tarkastettu ja julkistettu noudattaen sen valtion lainsäädäntöä, jonka alainen elinkeinonharjoittaja on. Jos ulkomaista elinkeinonharjoittajaa koskevan, Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion lainsäädännön mukainen määräaika tilinpäätösasiakirjojen julkistamiselle on kuutta kuukautta pitempi, tilinpäätösasiakirjat on ilmoitettava rekisteröitäviksi sen valtion lainsäädännön mukaisessa määräajassa.

Jos ulkomaisen ulkomaisen elinkeinonharjoittajan tilinpäätösasiakirjoja ei ole laadittu, tarkastettu ja julkistettu Euroopan yhteisön säädösten mukaisesti tai vastaavalla tavalla, kirjanpitolain (655/73) mukaisesti laadittu ja tilintarkastuslain (936/94) mukaisesti tarkastettu sivuliikkeen tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus on ilmoitettava rekisteröitäviksi kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä.

Mitä tässä pykälässä säädetään tilinpäätösasiakirjojen ilmoittamisesta rekisteröitäviksi, ei koske ulkomaisen luotto- tai rahoituslaitoksen sivukonttoria eikä ulkomaisen vakuutusyhtiön edustustoa.

17 b §

Ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikkeen kirjeissä ja lomakkeissa on mainittava sivuliikkeen kaupparekisterinumero sekä ulkomaisen elinkeinonharjoittajan toiminimi, oikeudellinen muoto, kotipaikka, rekisteri, johon elinkeinonharjoittaja on kotimaassaan merkitty, ja rekisterinumero tuossa rekisterissä, sekä mahdollinen selvitystila.

18 §

Sivuliikkeen perustaneeseen ulkomaiseen

elinkeinonharjoittajaan kohdistetusta maksukyvyttömyysmenettelystä, akordista ja muusta vastaavasta menettelystä on ilmoitettava rekisteriviranomaiselle. Rekisteriviranomaiselle on ilmoitettava myös elinkeinonharjoittajan asettamisesta selvitystilaan, selvitysmiesten määräämisestä, selvitysmiesten henkilötiedoista ja toimivallasta sekä selvitystilän päättymisestä samoin kuin elinkeinonharjoittajan purkautumisesta ja rekisteristä poistamisesta.

30 §

Joka tahallaan laiminlyö noudattaa, mitä 17 b §:ssä säädetään ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikkeen kirjeissä ja lomakkeissa mainittavista tiedoista, on

tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *sivuliikerikkomuksesta* sakkoon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 . Mitä 17 b §:ssä säädetään, sovelletaan kuitenkin vasta kuuden kuukauden kuluttua tämän lain voimaantulosta.

Ennen tämän lain voimaantuloa rekisteröityä ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikettä koskevat rekisteritiedot on saatettava tämän lain mukaisiksi ilmoittamalla tarvittavat muutokset rekisteröitäviksi vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Mitä 17 a §:n 1 ja 2 momentissa säädetään, sovelletaan, jos tilikausi on päättynyt tämän lain tultua voimaan.

2.

Laki

elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään elinkeinon harjoittamisen oikeudesta 27 päivänä syyskuuta 1919 annettuun lakiin siitä 19 päivänä helmikuuta 1993 annetulla lailla (228/93) kumotun 2 §:n tilalle uusi 2 § seuraavasti:

2 §

Sivuliikkeellä tarkoitetaan tässä laissa ulkomaisen yhteisön tai säätiön osaa, joka harjoittaa Suomessa tässä maassa sijaitsevasta kiinteästä toimipaikasta käsin jatkuvaa liike- tai ammattitoimintaa ulkomaisen yhteisön tai säätiön nimiin ja lukuun.

Vakuutusyhtiön sekä luotto- ja rahoituslaitoksen sivuliikkeestä säädetään erikseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

3.

Laki**kirjanpitolain 33 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 10 päivänä elokuuta 1973 annetun kirjanpitolain (655/73) 33 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on 23 päivänä joulukuuta 1992 annetussa laissa (1572/92), seuraavasti:

33 §

sivuliikkeiden tilinpäätösten julkaisemisesta
 säädetään erikseen.

Muiden kuin 2 momentissa tarkoitettujen
 osakeyhtiöiden samoin kuin osuuskuntien
 sekä ulkomaisten elinkeinonharjoittajien

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta
 199 .

4.

Laki**tilintarkastuslain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 28 päivänä lokakuuta 1994 annetun tilintarkastuslain (936/94) 1 §:ään 3 momentti seuraavasti:

1 §

Mitä tässä laissa säädetään yhteisön ja säätiön kirjanpidon ja tilinpäätöksen tarkastuksesta, sovelletaan myös sellaisen ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikkeen tilintarkastukseen, jonka tilinpäätöstä ei laadita, tarkasteta ja julkisteta Euroopan yhteisön säädösten mukaisesti tai vastaavalla tavalla. Tätä lakia ei kuitenkaan sovelleta ulkomaisen luotto- tai rahoituslaitoksen sivukonttorin eikä ulkomaisen vakuutusyhtiön edustuston tilintarkastukseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199

Tässä laissa tarkoitetun ulkomaisen elinkeinonharjoittajan tulee ensimmäisen kerran valita vähintään yksi tilintarkastaja ja, jollei tilintarkastajaksi valittu ole tilintarkastuslain 5 tai 6 §:ssä tarkoitettu tilintarkastusyhteisö, vähintään yksi varatilintarkastaja tarkastamaan sivuliikkeen sen tilikauden kirjanpito ja tilinpäätös, joka päättyy lain tultua voimaan.

Helsingissä 13 päivänä lokakuuta 1995

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Kauppa- ja teollisuusministeri *Antti Kalliomäki*

1.

Laki**kaupparekisterilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 2 päivänä helmikuuta 1979 annetun kaupparekisterilain (129/79) 13 a §, sellaisena kuin se on 19 päivänä helmikuuta 1993 ja 10 päivänä joulukuuta 1993 annetuissa laeissa (229/93 ja 1122/93), sekä

lisätään lakiin uusi 17 a ja 17 b §, 18 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 8 päivänä helmikuuta 1991 ja 22 päivänä joulukuuta 1994 annetuilla laeilla (241/91, 1301/94), uusi 5 momentti sekä 30 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

13 a §

Ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikkeen perusilmoituksessa on mainittava:

- 1) sivuliikkeen postiosoite;
- 2) toiminnan laatu;
- 3) *valtio, jonka lainsäädännön alainen sivuliikkeen avaava elinkeinonharjoittaja on, sekä elinkeinonharjoittajan sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka samoin kuin rekisteri, johon sivuliikkeen perustava elinkeinonharjoittaja on kotimaassaan merkitty;*

4) elinkeinonharjoittajan toiminimi ja oikeudellinen muoto sekä sivuliikkeen toiminimi, *jollei se ole sama kuin elinkeinonharjoittajalla;*

5) sivuliikkeen jokaisen toiminimen kirjoittajan henkilötiedot sekä miten toiminimi kirjoitetaan; *sekä*

6) elinkeinonharjoittajan lakisääteisenä toimielimenä tai tällaisen elimen jäsenenä edustamiseen kelpoiset henkilöt sekä heidän henkilötietonsa.

Ehdotus

13 a §

Ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikkeen perusilmoituksessa on mainittava:

- 1) sivuliikkeen postiosoite;
- 2) *elinkeinoharjoittajan* toiminnan laatu;
- 3) rekisteri, johon sivuliikkeen perustava elinkeinonharjoittaja on kotimaassaan merkitty *sekä elinkeinonharjoittajan rekisterinumero tuossa rekisterissä;*

4) elinkeinonharjoittajan toiminimi ja oikeudellinen muoto sekä sivuliikkeen toiminimi;

5) sivuliikkeen jokaisen toiminimen kirjoittajan henkilötiedot sekä, miten toiminimi kirjoitetaan;

6) elinkeinonharjoittajan lakisääteisenä toimielimenä tai tällaisen elimen jäsenenä elinkeinonharjoittajan edustamiseen kelpoiset henkilöt ja heidän henkilötietonsa; *sekä*

7) *sivuliikkeen Suomessa olevan edustajan henkilötiedot.*

Jos ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka on Euroopan talousalueen ulkopuolella, perusilmoituksessa on mainittava I momentissa tarkoitettujen tietojen lisäksi valtio, jonka lainsäädännön alainen sivuliikkeen perustava elinkeinonharjoittaja on, sekä elinkeinonharjoittajan sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka. Jos ulkomainen elinkeinonharjoittaja on

osakeyhtiö tai siihen rinnastettava yhtiö, perusilmoituksessa on mainittava myös osakepääoma tai siihen rinnastettava pääoma, jollei se ilmene perustamiskirjasta tai yhtiöjärjestyksestä taikka näitä vastaavasta asiakirjasta.

17 a §

Sivuliikkeen perustaneen ulkomaisen elinkeinonharjoittajan tilinpäätösasiakirjat on ilmoitettava rekisteröitäviksi kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä sellaisina kuin ne on laadittu, tarkastettu ja julkistettu noudattaen sen valtion lainsäädäntöä, jonka alainen elinkeinonharjoittaja on. Jos ulkomaista elinkeinonharjoittajaa koskevan, Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion lainsäädännön mukainen määräaika tilinpäätösasiakirjojen julkistamiselle on kuutta kuukautta pitempi, tilinpäätösasiakirjat on ilmoitettava rekisteröitäviksi sen valtion lainsäädännön mukaisessa määräajassa.

Jos ulkomaisen ulkomaisen elinkeinonharjoittajan tilinpäätösasiakirjoja ei ole laadittu, tarkastettu ja julkistettu Euroopan yhteisön säädösten mukaisesti tai vastaavalla tavalla, kirjanpitolain (655/73) mukaisesti laadittu ja tilintarkastuslain (936/94) mukaisesti tarkastettu sivuliikkeen tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus on ilmoitettava rekisteröitäviksi kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä.

Mitä tässä pykälässä säädetään tilinpäätösasiakirjojen ilmoittamisesta rekisteröitäviksi, ei koske ulkomaisen luotto- tai rahoituslaitoksen sivukonttoria eikä ulkomaisen vakuutusyhtiön edustustoa.

17 b §

Ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikkeen kirjeissä ja lomakkeissa on mainittava sivuliikkeen kaupparekisterinumero sekä ulkomaisen elinkeinonharjoittajan toiminimi, oikeudellinen muoto, kotipaikka, rekisteri, johon elinkeinonharjoittaja on kotimaassaan merkitty, ja rekisterinumero tuossa rekisterissä, sekä mahdollinen selvitystila.

18 §

Sivuliikkeen perustaneeseen ulkomaiseen elinkeinonharjoittajaan kohdistetusta maksukyvyttömyysmenettelystä, akordista ja muus-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

ta vastaavasta menettelystä on ilmoitettava rekisteriviranomaiselle. Rekisteriviranomaiselle on ilmoitettava myös elinkeinonharjoittajan asettamisesta selvitystilaan, selvitysmiesten määräämisestä, selvitysmiesten henkilötiedoista ja toimivallasta sekä selvitystilan päättymisestä samoin kuin elinkeinonharjoittajan purkautumisesta ja rekisteristä poistamisesta.

30 §

Joka tahallaan laiminlyö noudattaa, mitä 17 b §:ssä säädetään ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikkeen kirjeissä ja lomakkeissa mainittavista tiedoista, on tuomitava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, sivuliikerikkomuksesta sakkoon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 . Mitä 17 b §:ssä säädetään, sovelletaan kuitenkin vasta kuuden kuukauden kuluttua tämän lain voimaantulosta.

Ennen tämän lain voimaantuloa rekisteröityä ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikettä koskevat rekisteritiedot on saatettava tämän lain mukaisiksi ilmoittamalla tarvittavat muutokset rekisteröitäviksi vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Mitä 17 a §:n 1 ja 2 momentissa säädetään, sovelletaan, jos tilikausi on päättynyt tämän lain tultua voimaan.

3.

Laki**kirjanpitolain 33 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 10 päivänä elokuuta 1973 annetun kirjanpitolain (655/73) 33 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on 23 päivänä joulukuuta 1992 annetussa laissa (1572/92), seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

33 §

Muiden kuin 2 momentissa tarkoitettujen osakeyhtiöiden samoin kuin osuuskuntien tilinpäätösten julkaisemisesta on säädetty erikseen.

Muiden kuin 2 momentissa tarkoitettujen osakeyhtiöiden samoin kuin osuuskuntien *sekä ulkomaisten elinkeinonharjoittajien sivuliikkeiden* tilinpäätösten julkaisemisesta *säädetään erikseen.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Asetus

kaupparekisteriasetuksen muuttamisesta

Kauppa- ja teollisuusministerin esittelystä muutetaan 23 päivänä helmikuuta 1979 annetun kaupparekisteriasetuksen (208/79) 18 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 22 päivänä joulukuuta 1993 annetussa asetuksessa (1411/93), ja

lisätään asetukseen uusi 21 a § seuraavasti:

18 §

Ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikkeen perusilmoitukseen on liitettävä selvitys sivuliikkeen perustamisesta, elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 6 §:n 3 momentissa tarkoitetun edustajan asettamisesta, elinkeinonharjoittajan lakisääteisenä toimielimenä tai tällaisen elimen jäsenenä edustamiseen kelpoisista henkilöistä, toiminnan kirjoittamisoikeuden antamisesta sekä siitä, miten toiminimi kirjoitetaan. Lisäksi ilmoitukseen on liitettävä ote rekisteristä, johon ulkomainen elinkeinonharjoittaja on kotimaassaan merkitty, tai muu selvitys elinkeinonharjoittajan olemassaolosta sekä suomen- tai ruotsinkielinen jäljennös tai laillisesti pätevä käännös elinkeinonharjoittajan perustamiskirjasta, yhtiöjärjestyksestä, säännöistä tai muista vastaavista asiakirjoista.

tilinpäätösasiakirjojen rekisteröintiä koskevaan ilmoitukseen on liitettävä suomen- tai ruotsinkielinen jäljennös tai laillisesti pätevä käännös tilinpäätösasiakirjoista, toimintakertomuksesta ja tilintarkastuskertomuksesta sekä selvitys tilinpäätöksen vahvistamisen, hyväksymisen tai vastaavan valmistumisen päivämäärästä.

Patentti- ja rekisterihallitus voi ilmoitusvelvollisen hakemuksesta antaa suostumuksen 1 momentissa tarkoitettujen asiakirjojen ja selvitysten antamiseen muulla kielellä.

Sivuliikkeen perustanutta ulkomaista elinkeinonharjoittajaa koskeviin, kaupparekisterilain 18 §:n 5 momentissa tarkoitettuihin ilmoituksiin on liitettävä asianmukainen selvitys sen mukaan kuin patentti- ja rekisterihallitus tarkemmin määrää.

21 a §

Sivuliikkeen perustaneen ulkomaisen elinkeinonharjoittajan tai sen sivuliikkeen

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 199 .